

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัยประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2549) ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อ ประเมิน ประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยใช้แบบจำลอง CIPP เพื่อประเมินองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ การประเมิน บริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต และเพื่อให้ได้ ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ให้มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยประชากรในการวิจัยมี 4 กลุ่ม ประกอบด้วย นักศึกษา บัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้งานบัณฑิต แบบของการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ได้ดำเนิน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 927 ราย ประกอบด้วย นักศึกษาปัจจุบัน จำนวน 382 ราย บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 430 ราย อาจารย์ จำนวน 37 ราย และผู้ใช้งานบัณฑิต จำนวน 78 ราย นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ใช้งานบัณฑิตเพิ่มเติมอีก 11 ราย เพื่อให้ทราบ ความคิดเห็นต่อผลผลิตของหลักสูตรและมุมมองต่อการ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ทำให้ได้ข้อมูลความคิดเห็นที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพมา ประกอบการวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและ ความคิดเห็นต่อหลักสูตร ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการอธิบาย ผลที่ได้

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จาก แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ นักศึกษาปัจจุบัน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา อาจารย์ผู้สอน และผู้ใช้งานบัณฑิต สามารถ นำมาสังเคราะห์และสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบท

การประเมินด้านบริบท ทำการประเมินความคิดเห็น จากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ นักศึกษา บัณฑิต และอาจารย์ ทั้งนี้ การประเมินในกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มบัณฑิต พิจารณา ถึงความเหมาะสมของ จำนวนรายวิชาที่ต้องเรียนตามหลักสูตร เนื้อหาของรายวิชาที่เรียนไม่ซ้ำซ้อนกัน เนื้อหาวิชาที่เรียนมีความ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และความเหมาะสมของการจัดตารางสอน ส่วนกลุ่มอาจารย์ พิจารณาถึงปรัชญาของหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ทาง เศรษฐกิจและสังคม ความชัดเจนของ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาวิชาที่สอนตามหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน ผลการประเมิน พบว่า ทั้ง 3 กลุ่ม คือ นักศึกษา บัณฑิต และอาจารย์ มีความเห็นโดยรวม บริบทของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 3.68, 3.60$ และ 3.66 ตามลำดับ) โดยนักศึกษาและบัณฑิตมีความเห็นสอดคล้องกัน และให้คะแนนความคิดเห็นสูงกว่าประเด็น อื่น คือ “จำนวนวิชาที่ต้องเรียนตามหลักสูตรมีความเหมาะสม ” มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 3.80$ และ 3.83 ตามลำดับ) ส่วนประเด็นที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ คือ “การจัดตารางสอน แต่ละภาคมีความเหมาะสม ” ($\bar{X} = 3.58$ และ 3.47 ตามลำดับ) ในส่วนของกลุ่มอาจารย์มีความเห็น ว่า สนับสนุนต่อประเด็นที่ว่า “ปรัชญาของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ในปัจจุบัน” โดยมีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 3.76$)

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า

การประเมินปัจจัยนำเข้า ทำการประเมินความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มเช่นเดียวกัน คือ นักศึกษา บัณฑิต และอาจารย์ โดยพิจารณาในหลายประเด็น เช่น ความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ ห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ จำนวนอาจารย์ผู้สอน สถานที่สำหรับจัดกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ เป็นต้น ผลการประเมิน พบว่า กลุ่มนักศึกษาและกลุ่ม บัณฑิตเห็นโดยรวมของปัจจัยนำเข้ามีความ เพียงพอและเหมาะสมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 3.64$ และ 3.58 ตามลำดับ) โดยประเด็นที่ได้รับคะแนน เฉลี่ยสูงสุด ทั้งในกลุ่มนักศึกษาและบัณฑิต คือ “อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ใน รายวิชาที่สอนเป็นอย่างดี ” ($\bar{X} = 3.79$ และ 3.84 ตามลำดับ) ส่วนประเด็นที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า ประเด็นอื่นๆ คือ กลุ่มนักศึกษาเห็นว่า “วัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องฉายภาพ เครื่องเสียง มีเพียงพอ ” อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เท่านั้น โดยได้รับคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ ($\bar{X} = 3.46$) ขณะที่กลุ่มบัณฑิตให้คะแนนความคิดเห็นต่อประเด็น “ห้องคอมพิวเตอร์มีจำนวนเพียงพอ” ต่ำกว่าประเด็น อื่นๆ ($\bar{X} = 3.22$) สำหรับกลุ่มอาจารย์ เห็นว่าปัจจัยนำเข้าโดยรวมของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X} = 3.13$) โดยประเด็นที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดกว่าประเด็นอื่น คือ “จำนวนอาจารย์ เพียงพอกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ” ($\bar{X} = 3.68$) ส่วนประเด็นที่อาจารย์ให้คะแนนความ คิดเห็นน้อยกว่าประเด็นอื่น คือ “ห้องคอมพิวเตอร์มีจำนวนเพียงพอ” ($\bar{X} = 2.61$)

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ

การประเมินด้านกระบวนการของหลักสูตร พิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็น นักศึกษา บัณฑิต และอาจารย์ผู้สอน โดยพิจารณาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ทั้งที่เป็นนักศึกษา บัณฑิต และอาจารย์ มีความเห็นว่ากระบวนการโดยรวม ของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 3.66, 3.78$ และ 4.08

ตามลำดับ) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของกระบวนการ พบว่า ประเด็นที่กลุ่มนักศึกษาและกลุ่มบัณฑิตให้คะแนนสูงสุด คือ “อาจารย์ฝึกให้นักศึกษาได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ” ($\bar{X} = 3.80$ และ 3.99 ตามลำดับ) ขณะที่ประเด็นที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยจากทั้ง 2 กลุ่มนี้ต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ คือ “อาจารย์มีเวลาให้นักศึกษาสามารถขอคำแนะนำปรึกษานอกเวลาเรียน ” ($\bar{X} = 3.50$ และ 3.42 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มอาจารย์ผู้สอนให้ความเห็นต่อด้านกระบวนการ มี 2 ประเด็นที่ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากัน ซึ่งมีค่าสูงกว่าประเด็นอื่น คือ “อาจารย์มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อสังคม ” และ “อาจารย์มีการแจ้งเกณฑ์การประเมินผลให้นักศึกษาทราบอย่างชัดเจน ” สูงกว่าประเด็นอื่น ($\bar{X} = 4.41$) ส่วนประเด็นที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ “จำนวนชั่วโมงการสอนที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสม ” ($\bar{X} = 3.53$)

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต

ในส่วนของการประเมินผลผลิตของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตนี้ ได้ทำการประเมินจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม คือ นักศึกษา บัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้งานบัณฑิต โดยในกลุ่มนักศึกษาและบัณฑิตพิจารณาถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับจากการศึกษาตามหลักสูตรนี้ ขณะที่กลุ่ม อาจารย์และผู้ใช้งานบัณฑิตจะพิจารณาถึงคุณลักษณะของนักศึกษาและบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดไว้ (TQF) ผลการประเมินพบว่า กลุ่มนักศึกษา กลุ่มบัณฑิต และกลุ่มผู้ใช้งานบัณฑิต มีความเห็นต่อผลผลิตที่เกิดขึ้นตามหลักสูตรโดยภาพรวมแล้วเหมาะสมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 3.79$, 3.89 และ 4.02 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มอาจารย์มีความเห็นต่อผลผลิตว่ามีความเหมาะสมเพียงระดับ “ปานกลาง” เท่านั้น ($\bar{X} = 3.41$) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณารายละเอียดในประเด็นย่อยแต่ละประเด็นพบว่า ประเด็นที่ทั้งกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มบัณฑิตให้คะแนนสูงกว่าประเด็นอื่น คือ “ความรู้และคุณวุฒิที่ได้รับจากการศึกษาตามหลักสูตรนี้ช่วยทำให้ได้รับการยอมรับจากสังคมโดยทั่วไปมากยิ่งขึ้น ” ($\bar{X} = 3.91$ และ 3.94 ตามลำดับ) ส่วนประเด็นที่กลุ่มนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่ำกว่าประเด็นอื่น คือ “ความรู้ที่ได้รับช่วยทำให้ได้พัฒนาตนเองเป็นอย่างมาก ” ($\bar{X} = 3.69$) ขณะที่ประเด็นที่กลุ่มบัณฑิตให้คะแนนความคิดเห็นต่ำกว่าประเด็นอื่น คือ “ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในการทำงานหรือการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี” ($\bar{X} = 3.85$)

สำหรับการประเมินผลผลิตของหลักสูตรในทัศนะของกลุ่มอาจารย์ผู้สอนและกลุ่มผู้ใช้งานบัณฑิต ซึ่งพิจารณาถึงคุณลักษณะของนักศึกษาและบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ที่ สกอ. กำหนดไว้ใน 5 ด้านด้วยกัน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้ คุณลักษณะของนักศึกษาที่กลุ่มอาจารย์ผู้สอนให้คะแนนสูงกว่าด้านอื่นๆ ได้แก่ ทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 3.57$) โดยประเด็นที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น คือ “นักศึกษา

สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ” ($\bar{X} = 3.65$) คุณลักษณะที่มีคะแนนเฉลี่ยในอันดับรองลงมา ได้แก่ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.49$) โดยลักษณะที่โดดเด่นที่สุดของนักศึกษาในมุมมองของอาจารย์ คือ “นักศึกษามีความสามารถในการทำงานเป็นที่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม” มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่นๆ และอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 3.70$) ส่วนคุณลักษณะที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ในทัศนะของอาจารย์ คือ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.03$) โดยประเด็นที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ “นักศึกษามีทักษะการพูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง ” ($\bar{X} = 2.63$) นอกจากนี้ เป็นที่สังเกตได้ว่ากลุ่มอาจารย์มีความคิดเห็นว่า “ความสามารถของนักศึกษาในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นตัวเลข และนำเสนอข้อมูลเชิงตัวเลข” ไม่สูงมากนัก ดังจะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เท่านั้น ($\bar{X} = 3.11$)

ในส่วนของผู้ใช้งานบัณฑิตมีความเห็นว่า บัณฑิตมีคุณลักษณะด้าน คุณธรรมจรรยาบรรณสูงสุด ($\bar{X} = 4.19$) โดยประเด็นที่โดดเด่นกว่าประเด็นอื่น คือ “มีความขยันหมั่นเพียร อดทน สู้งาน ” ($\bar{X} = 4.24$) แต่คุณลักษณะที่ได้คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่ำกว่าประเด็นอื่น คือ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.83$) โดยประเด็นย่อยที่ได้รับคะแนนต่ำสุด คือ “บัณฑิตมีทักษะการพูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ” ($\bar{X} = 3.40$) จากผลการวิจัยข้างต้นชี้ให้เห็นว่า กลุ่มผู้ใช้งาน บัณฑิตมีความเห็นต่อคุณลักษณะของบัณฑิตในตนเอง เดียวกันกับกลุ่มอาจารย์ผู้สอน

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาถึงประสิทธิผลของหลักสูตรด้านผลผลิตในเรื่องของการปฏิบัติงานทำของ บัณฑิต พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีงานทำแล้วถึงร้อยละ 90.7 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงผลสำเร็จเป็นอย่างสูง

อภิปรายผล

ผลจากการประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในครั้งนี้ ด้วยแบบจำลองชิป (CIPP Model) ทำให้ได้ข้อค้นพบที่ควรนำมาใช้พิจารณาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป สรุปได้ดังนี้

1. ด้านบริบทของหลักสูตร

ผลการประเมินบริบทของหลักสูตรจากความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกลุ่มต่างๆ (กลุ่มนักศึกษา กลุ่มบัณฑิต และกลุ่มอาจารย์) ซึ่งเห็นว่าเป็นความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มาก” ไม่ว่าจะเป็นองค์ประกอบในด้านของปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จำนวนวิชาที่ศึกษา เนื้อหาวิชาที่ศึกษา ที่มี

ความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สะท้อนให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการกำหนดโครงสร้างและรายละเอียดของหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมภายนอกได้เป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีกระบวนการบริหารจัดการ หลักสูตรอย่างเป็นระบบ ดังจะเห็นได้จากการที่มหาวิทยาลัยได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรที่มาจากหลากหลายสาขา อีกทั้งยังเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ประกอบการซึ่งมีประสบการณ์ ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาต่างๆ จากภายนอกทั้งที่เป็นตัวแทนขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาต่างๆ มาวิพากษ์หลักสูตรและให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆ ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ทำให้เนื้อหาของหลักสูตรเกิดจากการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการบริหารธุรกิจ และมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์และความต้องการของสังคม นอกจากนี้ ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรมหาวิทยาลัยยังมีนโยบายและกำหนดแนวทางให้คณะกรรมการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรฯ ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับ รายละเอียดของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดไว้ด้วย หลังจากนั้นยังมีกระบวนการที่ต้องนำเสนอขอความเห็นชอบจากสภาวิชาการของมหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป

จากการดำเนินงานดังกล่าวจึงเป็นแนวทางในการบริหารจัดการที่สามารถทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่า ในการปรับปรุงหลักสูตรของมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการพิจารณาองค์ประกอบในด้านบริบทของหลักสูตรเป็นอย่างมาก เพื่อให้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นเป็นประโยชน์และตรงกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้องและผู้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม ประเด็นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับด้านบริบทของหลักสูตรซึ่งไม่ควรมองข้ามไป คือแนวทางในการบริหารจัดการในเรื่องของการจัดตารางเรียนรายวิชาที่ศึกษาตามโครงสร้างของหลักสูตร เช่น การจัดลำดับวิชาที่เรียนก่อน-หลัง เนื่องจากการศึกษาในบางรายวิชาจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานจากอีกวิชาหนึ่งก่อน จึงจะสามารถศึกษาเนื้อหาที่ต่อเนื่องหรือเป็นความรู้ที่ต่อยอดขึ้นไปจากเดิมได้ ซึ่งจากการประเมินแม้ว่าผู้ประเมินกลุ่มทั้งที่เป็นกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มบัณฑิตจะมีความเห็นว่าเหมาะสมดีแล้ว แต่ก็ได้รับคะแนนการประเมินต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นการสะท้อนไปถึงการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดตารางเรียน ควรมีการดำเนินการอย่างรอบคอบรัดกุมมากยิ่งขึ้น

2. ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร

ในส่วนของปัจจัยนำเข้าซึ่งพิจารณาเกี่ยวกับจำนวนอาจารย์ผู้สอน ความรู้ความสามารถและคุณลักษณะเฉพาะตัวของอาจารย์ผู้สอน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งอาคารสถานที่ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน แม้ว่าผลการประเมินในทัศนะของนักศึกษาและบัณฑิตจะเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มาก” แต่สำหรับในกลุ่มอาจารย์ผู้สอน ให้ความเห็นว่ามีความเหมาะสมเพียง

“ปานกลาง” เท่านั้น เมื่อพิจารณารายละเอียดในองค์ประกอบดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า ประเด็นที่ควรมีการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน คือ วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน อาคารสถานที่ ห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่างๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ (เช่น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์) ตามที่มหาวิทยาลัยมีอยู่ในปัจจุบันอาจยังไม่เพียงพอเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากข้อเสนอแนะของทั้งกลุ่มนักศึกษา กลุ่มบัณฑิต และกลุ่มอาจารย์ ที่มีทัศนคติคล้อยไปในทิศทางเดียวกันในทำนองว่า ควรมีการพัฒนาปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนให้ทันสมัยและพร้อมใช้งานได้อยู่เสมอ

จากสภาพการณ์ดังกล่าว เมื่อนำมาพิจารณากับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย พบว่า โดยปกติมหาวิทยาลัยจะมีนโยบายในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว โดยมีการกำหนดงบประมาณไว้เป็นประจำ แต่การดำเนินงานในการจัดหาและซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดอาจมีความล่าช้าไปบ้าง ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานต้องยึดระเบียบทางราชการเป็นหลัก จึงอาจทำให้ต้องมีขั้นตอนต่างๆ หลายขั้นตอนกว่าที่จะสามารถดำเนินงานให้แล้วเสร็จจนสัมฤทธิ์ผลได้ ดังนั้น ประเด็นด้านการบริหารจัดการปัจจัยนำเข้านี้ จึงเป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่งที่มหาวิทยาลัยและผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรในฝ่ายต่างๆ ควรมีการพิจารณาหาแนวทางที่จะทำให้การดำเนินงานพัฒนาปรับปรุงปัจจัยนำเข้าที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วทันการณ์ เพราะปัจจัยนำเข้าถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อความสำเร็จของหลักสูตร ดังที่แนวคิดการประเมินหลักสูตรตามแบบจำลองซิป ได้เสนอไว้ว่า การประเมินปัจจัยนำเข้าเป็นการประเมินการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ซึ่งได้แก่ บุคลากร นักเรียน อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ งบประมาณ เป็นต้น เพื่อตรวจสอบดูว่าปัจจัยเหล่านี้เป็นอย่างไร มีผลหรือมีส่วนช่วยให้การใช้หลักสูตรในเชิงปฏิบัติบรรลุผลหรือไม่อย่างไร (Stufflebeam, 1971 อ้างถึงใน สุณีย์ ภูพันธ์. 2546 : 265-269)

3. ด้านกระบวนการของหลักสูตร

ในส่วนของการประเมินกระบวนการ ซึ่งเป็นการประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อตรวจสอบดูว่ากิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของการใช้หลักสูตรเป็นอย่างไรนั้น จากผลการประเมินที่ได้จากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ที่เห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับ “มาก” สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติงานของบุคลากรในหลักสูตรที่มีการดำเนินงานต่างๆ ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของจัดการเรียนการสอน โดยประเด็นที่มีความโดดเด่น คือ การที่อาจารย์ผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้เนื่องด้วยมหาวิทยาลัยมีนโยบายอย่างชัดเจนที่มุ่งให้อาจารย์ดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากการสื่อสารนโยบายไปยังอาจารย์ผู้สอนอย่าง สม่ำเสมอให้จัดทำประมวลการสอนรายวิชา ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนั้น ยังมีการพัฒนาบุคลากรด้านสายสอน โดยให้อาจารย์ผู้สอนได้ศึกษาเพิ่มเติมตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ครู โดยมหาวิทยาลัยสนับสนุนเงินทุนอุดหนุนในส่วนนี้ให้คณาจารย์ได้ศึกษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ประกอบกับอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงทำให้องค์ประกอบด้านกระบวนการของหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลค่อนข้างสูง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผลการประเมินในด้านนี้ในภาพรวมจะประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ก็ยังมีบางประเด็นที่ควรมีการพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ดังที่กลุ่มนักศึกษาและกลุ่มบัณฑิตได้แสดงทัศนะในประเด็นที่ว่า ควรมีการจัดกิจกรรมอื่นที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากการสอนในห้องเรียนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจัดทัศนศึกษา หรือการนำนักศึกษาไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่นำเสนอในประเด็นดังกล่าวนี้ไว้ด้วยเช่นกัน ว่ามหาวิทยาลัยควรมีการจัดกิจกรรม การศึกษานอกสถานที่ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้เห็นภาพและเข้าใจถึง สถานการณ์ภายนอกที่เป็นอยู่จริง แม้ว่าหลักสูตรจะมีการกำหนดรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งเป็นวิชาที่ให้ผู้เรียนได้ไปฝึกปฏิบัติงานจริงกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ไว้แล้วก็ตาม แต่การได้ไปศึกษาดูงานจะเป็นการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้มีโอกาสเปิดโลกทัศน์ได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนั้น ผู้เรียนยังมีความเห็นว่า อาจารย์ควร มีการพัฒนาสื่อการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ รวมทั้ง ให้ความสำคัญในการให้ คำแนะนำปรึกษา นอกเวลาเรียนมากยิ่งขึ้น

ประเด็นดังกล่าวที่พบจากการวิจัยนี้ จึงเป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่งที่ มหาวิทยาลัยไม่ควร มองข้ามหรือละเลยไป เพราะเป็นปัจจัยหนึ่งที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการใช้หลักสูตรในระยะยาวได้

4. ด้านผลผลิตของหลักสูตร

การประเมินผลผลิตของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตโดยพิจารณาว่าผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด และยังพิจารณาถึงคุณลักษณะที่บัณฑิตควรมี ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้วางกรอบนโยบายไว้ นอกจากนี้ ยังพิจารณาถึงภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยที่ปรากฏว่า บัณฑิตส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 90 ได้ทำงานกับหน่วยงาน องค์กรต่างๆ สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของหลักสูตรในระดับหนึ่ง และทำให้สามารถ อนุมานได้ว่าหลักสูตรบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นที่ยอมรับของสังคมภายนอกค่อนข้างมาก ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้สอดคล้องกับทัศนะของนักศึกษาและบัณฑิตด้วยเช่นกัน ที่ต่างก็เห็นว่า การได้เข้ามาศึกษาในหลักสูตรนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและการนำความรู้ไปใช้ ประโยชน์ในชีวิตประจำวันรวมทั้งการประกอบอาชีพในสังคมภายนอกเป็นอย่างมาก ตลอดจนทำให้ได้รับการยอมรับจากสังคมโดยทั่วไปมากยิ่งขึ้น ประเด็นดังกล่าวนี้เสมือนชี้ให้เห็นเป็นนัยว่าหลักสูตรบริหารธุรกิจ บัณฑิตของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีภาพลักษณ์ที่ดีทั้งในมุมมองของบุคคล ภายในในและภายนอกองค์กร อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตเพิ่มเติม ที่น่าสนใจ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ใช้งานบัณฑิต ซึ่งอาจขัดแย้งกับผลการวิจัยข้างต้น ว่า ภาพลักษณ์การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย

ราชภัฏมียุทธศาสตร์ของการจัดการศึกษาให้ได้ผลผลิตในเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพในทำนองที่ว่า มีผู้เข้าศึกษาเป็นจำนวนมากและส่วนใหญ่จะสามารถสำเร็จการศึกษาออกมาได้โดยไม่ต้องล่าช้าเกินไปนัก ทำให้เมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ดูเหมือนว่าบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏจะมีความรู้ความสามารถด้อยกว่าหรือมีคุณภาพน้อยกว่า ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ผู้ใช้งานบัณฑิตเสนอว่า น่าจะเป็นเรื่องที่ดีหากมหาวิทยาลัยจะมีการหาแนวทางหรือมาตรการใดที่จะนำมาช่วยพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งน่าจะส่งผลให้ภาพลักษณ์ของการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยดียิ่งขึ้นตามไปด้วย

ในส่วนของการประเมินถึงคุณลักษณะของบัณฑิต โดยให้ผู้ใช้งานบัณฑิตเป็นผู้ประเมิน เนื่องจากเป็นผู้รับผลกระทบโดยตรง ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ใช้งานบัณฑิตทั้งที่เป็นตัวแทนจากองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน หรือเจ้าของกิจการเองก็ตาม มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตและคุณลักษณะของบัณฑิตเป็นอย่างมาก โดยคุณลักษณะที่โดดเด่นมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งผู้ใช้งานบัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครมีความขยันหมั่นเพียร อดทน สู้งาน ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใช้งานบัณฑิตที่ว่า บัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครมักจะมีความอดทน และทำงานอยู่กับองค์กรนานมากกว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของรัฐ นอกจากนั้น บัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครยังมีคุณลักษณะด้าน ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ โดยสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ และปรับตัวเข้ากับสังคมในองค์กรได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายละเอียดในเชิงลึกที่ได้จากผลการวิจัย พบว่าคุณลักษณะที่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยอ่อนด้อยกว่าด้านอื่น คือ ทักษะด้านการสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งในสังคมโลกปัจจุบันที่เป็นสังคมแบบโลกาภิวัตน์ มีการติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงโลกเข้าหากัน ภาษาอังกฤษจึงเป็นสื่อกลางที่สำคัญและจำเป็นต่อการติดต่อสื่อสารและประสานงานกัน นอกจากนั้น ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยนี้ยังชี้ให้เห็นอีกว่า แม้ผู้ใช้งานบัณฑิตจะเห็นว่าทักษะและความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลขของบัณฑิตอยู่ในระดับดี แต่เมื่อเปรียบเทียบกับทักษะด้านอื่นๆ แล้ว จะด้อยกว่าด้านอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด จากลักษณะดังกล่าว จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจสำหรับคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบและบริหารจัดการหลักสูตรนี้ ที่จะต้องพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงเพื่อเพิ่มคุณภาพของบัณฑิตให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร

1.1 ด้านบริบทของหลักสูตร

ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลประกอบการพิจารณาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรในด้านบริบท คือ ควรมีการปรับปรุงเนื้อหารายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรให้มีความทันสมัย ต่อสภาพการณ์ปัจจุบันในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งถือเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อ

ต่อการพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการและการใช้หลักสูตร ในขณะเดียวกันควรพิจารณาและตรวจสอบ การจัดทำตารางเรียนรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรให้มีความต่อเนื่องกันตามลำดับของเนื้อหาความรู้ เช่น การ จัดลำดับรายวิชาที่ควรเรียนก่อน-หลัง เพื่อให้ผู้เรียนไม่เกิดความสับสนและเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่ จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร

ควรมีการจัดหาทรัพยากรสำคัญที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการและการใช้หลักสูตรให้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนต่างๆ อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องปฏิบัติการที่เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนรู้ในบางราย วิชาที่จำเป็นต้องมีการฝึก ปฏิบัติควบคู่ไปกับการศึกษาทางทฤษฎี เช่น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ตลอดจนควรมีแนวทาง ในการบริหารจัดการเรื่องการดูแลรักษาและการซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนต่างๆ ให้ อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้อยู่เสมอ นอกจากนี้ ควรมีการจัดพื้นที่เฉพาะหรือสถานที่สำหรับจัดกิจกรรม อื่นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษานอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน ให้มีพื้นที่เป็น สัดส่วนตัวอย่างชัดเจนและเพิ่มเติมให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาไม่เพียงแต่ความรู้เท่านั้น แต่เป็นการ พัฒนาคูณิภาวะและทักษะความสามารถอื่นๆ อันจะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนในการสร้างผู้เรียนให้เป็นทรัพยากร บุคคลที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ขณะที่ในส่วนของผู้สอน ควรมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มี ประสบการณ์จากภายนอกมาร่วมบรรยาย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อ เป็นการให้ความรู้เพิ่มเติม ตลอดจนเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้แก่ศึกษามากยิ่งขึ้น

1.3 ด้านกระบวนการของหลักสูตร

ควรมีการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภายนอกมหาวิทยาลัยให้มากยิ่งขึ้น เช่น การจัดทัศน ศึกษ การศึกษาดูงาน เพื่อให้เห็นสภาพการทำงานจริงขององค์กรภายนอก และควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อ สังคมโดยอาจให้นักศึกษาเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นการฝึกฝนให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความสำเร็จจากการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง นอกจากนี้ ในส่วนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน อาจารย์ควรเพิ่มเวลาที่จะให้นักศึกษา ได้มีโอกาสมาพบปะพูดคุยเพื่อขอคำปรึกษาแนะนำต่างๆ นอกเหนือจากเวลาเรียนให้มากยิ่งขึ้น และอาจารย์ควรมีการปรับปรุงสื่อการสอนให้มีความทันสมัยอย่าง สม่าเสมอ

1.4 ด้านผลผลิตของหลักสูตร

ควรมีการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ และการวิเคราะห์เชิงตัวเลขให้แก่ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากยังเป็นจุดอ่อนที่อาจทำให้บัณฑิตของหลักสูตรนี้เกิดความเสียเปรียบได้เมื่อเทียบกับบัณฑิตจาก

สถาบันการศึกษาอื่น นอกจากนั้น ควรมีการพัฒนานักศึกษาในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากด้านความรู้ เช่น ความกล้าแสดงออก การมีภาวะผู้นำ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยที่เป็นการขยายผลจากงานวิจัยครั้งนี้ โดยเป็นการวิจัยเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรไปใช้ และค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้หลักสูตร

2.2 ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังของผู้ประกอบการ ผู้บริหารหน่วยงาน องค์กรภายนอก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร และการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง

2.3 ควรมีการศึกษาวจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของหลักสูตรและภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย